

„KAZAN OD RAKIJE” U KARAŠEVU

U jesen ove godine imala sam priliku otići na mjesto gdje se nalazi jedan kazan od rakije u Karaševu, kazan koji pripada gospođi Ekaterini, u Karaševu poznatijoj kao Kata Stančukonja.

Toga dana sam bila prisutna za vrijeme cijelog proizvodnog procesa rakije.

Za mene je taj dan bio vrlo zanimljiv jer sam imala mogućnost razgovarati s vlasnicom kazana smještenog u neposrednoj blizini napuštenog nogometnog igrališta iz našega mjesta. Kako bi mogla što više doznati o povijesti isprepletenoj oko spomenutog kazana, veliku pomoć mi je pružila gospođa Ekaterina, koja je 1985. godine naslijedila kazan od Nijemca Izpeka Leopolda.

Naravno da sam se odmah upitala zašto od jednog Nijemca, a ne od Karaševka? Tijekom razgovora doznala sam da je gospodin Izpek bio oženjen s jednom mještankom iz Karaševa i pošto je bio jedan izuzetni majstor, izgradio si je privatni kazan u Karaševu, mjesto gdje mu je inače bilo i prebivalište.

Prošlo je već trideset godina otkada kazan pripada gospođi Ekaterini. Budući da su daske i čitava konstrukcija bile stare i dotrajale, nova vlasnica je na početku odlučila srušiti stari objekt i podići novoga, kako bi se moglo nadalje nastaviti s procesom pečenja rakije.

U Karaševu se nalaze samo pet kazana koji još uvijek funkcioniraju. Mnogi mještani su izabrali upravo kazan gospođe Ekaterine za proizvodnji proces rakije i postali su praktički stara mušterija, držeći se stare izreke prema kojoj „kazandara i ovčara ne treba mijenjati”. U doba kada je gospodin Izpek rukovodio kazan bilo je mnogo više stanovnika koji su pekli rakiju kod njega jer broj vočara bio je mnogo veći nego što je u današnje vrijeme.

Za vrijeme razgovora s gospođom Ekaterinom zatražila

sam i njezino mišljenje o isplativosti kazana. Gospođa je bila veoma iskrena te mi je rekla kako pečenje rakije nije jedan dobar biznis, odnosno idealan način na koji biste stekli mnogo novca. S druge strane, proces pečenja rakije pretpostavlja mnogo muke, posla i neprospavane noći ali to nije nikakva zapreka jer vlasnica kazana radi sve iz zadovoljstva, a profit joj je na drugom planu. Koliko-

„Karika” iza kazana

je pomještena cijev kroz koju teče rakija.

U osamdesetih godina, u općini Karaševo bilo je otprilike 20 kazana. U današnje vrijeme postoje još deset, od kojih su samo pet funkcionalni, a jedino kazan gospođe Ekaterine ima sistem za hlađenje rakije pomoću kotača. Ostali kazani iz našega mjesta imaju drugačiji sistem za hlađenje.

Skoro da ne postoji osoba koja peče rakiju, a da pritom ne pripremi i jedno omiljeno jelo za takve prilike. Nije to neki bogati objekt ali ima jako dobar ukus. Taj kulinarški specijalitet su krumpiri pečeni u uglenu koji se jedu sa sirom.

I proizvodnji proces pečenja rakije od više voća (šljiva, kruška, jabuka) važna je aktivnost naših mještana i ima dugu tradiciju u Karaševu, iako većina ljudi preferira rakiju od „čiste šljive”. Tehnologija za preradu voća od kojega se čini rakija nebitno se razlikuje od mjesta do mjesta s time što svaki kazan funkcionira na osnovi istoga principa kondenzacije.

Maria Calina

god težak bio jedan posao, kada ga iz ljubavi radiš ne sijeti se teškoća, nego samo zadovoljstvo. Pečenje rakije svojevrstni je hobby neumorne gospođe Ekaterine i glavni je razlog zašto kazan nije i neće biti za prodaju.

Od brojnih posjetitelja koji su prešli prag kazana, mnoge je impresionirala upravo velika „karika” koja se nalazi pored tog malenog objekta, na obali rijeke Karaš. Uloga ogromnog kotača je opskrbljivanje studenom vodom suda za hlađenje gdje

UREDNIŠTVO:

ISSN KOD 1841-9925

Počasni glavni urednik: prof. Milja RADAN

Glavni urednik: Ivan DOBRA

Urednici: Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija LACKIĆ; Marija ĐURKICA; Marija KALINA

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter i grafički dizajn: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

REDACȚIA:

COD ISSN 1841-9925

Redactor principal onorific: prof. Mihai RADAN

Redactor principal: Ivan DOBRA

Redactori: Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavica-Maria MUSELIN; Maria LAȚCHICI; Maria GIURCHITĂ; Maria CALINA

Tehnoredactor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter și designer: Liubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, jud. Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

U OVOM BROJU / ÎN ACEST NUMĂR:

PONOVO O KANALIZACIJI

str. 3
pag. 3

NIŠTA BEZ BUŠEVCA

str. 4
pag. 4

LJUBAV I DOBROTA

str. 5
pag. 5

DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA PUBLICAȚIE BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

Godina: XXII
Broj: 123.
Listopad 2015.
Anul: XXII
Nr.: 123
Oct. 2015

ȘCOALA PRIMARĂ IABALCEA A RĂMAS PUSTIE

Începând cu anul școlar 2015-2016 Școala din Iabalcea a rămas pustie, iar acest lucru se datorează numărului tot mai mic de elevi, rezultat al scăderii dramatice a natalității.

nastavak na 2. str.

nastavak sa 1 str.

ȘCOALA PRIMARĂ IABALCEA A RĂMAS PUSTIE

In acest an școlar, unitatea de învățământ din micuța localitate ar fi trebuit să funcționeze cu doar patru copii, un elev în clasa I, doi elevi în clasa a II-a și un elev în clasa a III-a.

Datorită numărului redus de elevi care frecventau cursurile școlii în anii precedenți, câte unul sau doi copii în fiecare clasă primară, exista la nivel de structură un singur învățător care predă în regim simultan la toate cele patru clase primare din Iabalcea. Din această cauză, unitatea de învățământ era deja de mult timp în vizorul Inspectoratului Școlar Județean în vederea închiderii. Pentru că elevii erau prea mici să devină navetiști, părinții au făcut demersuri pentru a împiedica acest lucru. Li

s-a promis inițial că școala nu se va închide, dar se pare că Inspectoratul le-a făcut o surpriză, lăsându-i fără învățător, chiar la începutul noului an școlar.

Așadar, în urma problemelor legate de închiderea instituției de învățământ, începând cu anul școlar 2015-2016, cinci dintre elevi au fost înscriși, de către părinți, la Reșița, iar la Iabalcea au rămas doar patru. Între timp, și învățătoarea, conștientă de problemele existente, și-a găsit alt post, în altă parte, pentru a nu risca să rămână fără loc de muncă, elevii trezindu-se în prima zi de școală fără cadru didactic. După ce li s-a promis părinților că se va asigura un cadru didactic pentru școala din Iabalcea, fie el și necalificat, au trecut mai multe

săptămâni și nu s-a întâmplat nimic.

Îngrijorați de soarta odraslelor lor, precum și de calitatea educației pe care copiii ar fi primit-o de la un cadru necalificat, părinții au luat decizia de a-și duce copiii la școala din Carașova, în timp ce la Iabalcea a rămas funcțională doar grădinița.

Cert este că, în școlile mici, cheltuielile per elev sunt de câteva ori mai mari decât în cele cu un număr suficient de elevi. În același timp, o școală mică nu este competitivă și nu poate asigura un nivel satisfăcător al studiilor. Copiii care rămân în școlile mici învață, de regulă, în clase mixte, de multe ori într-un mediu educațional inadecvat.

Maria Giurchița

„TOAMNA BOGATĂ” LA CENTRUL PRIMĂVARA DIN REȘIȚA

Vineri, 23 octombrie, elevii de la Școala cu clasele I-IV și Grădinița P.N. Carașova au fost oaspeții Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă „Primăvara”, cu ocazia evenimentului intitulat „Toamna bogată”.

Această acțiune este continuarea mai multor acțiuni care au avut loc în decursul timpului între cele două instituții de învățământ. Micuții au fost însoțiți de Filca Ana, Ghera Sabina, Borcescu Aida, cadre didactice, Mircea Marilă, directorul Liceului Teoretic Bilingv Româno-Croat Carașova, și de către doi părinți. La invitația Mihaelei Mazera, director al Centrului „Primăvara”, dar și gazdă a evenimentului, la marea sărbătoare dedicată bogăției toamnei au luat parte primarul și viceprimarul comunei Carașova. De asemenea, la eveniment au mai fost prezenți și preșcolarii de la grădinița Dumbrava.

Serbarea dedicată toamnei a început în jurul orei 9.00, când în curtea centrului, în jurul unui grătar, s-au adunat toți cei care au vrut să se bucure de roadele toamnei dar și să aducă un zâmbet pe buzele copiilor de la centru.

Activitățile s-au desfășurat pe ateliere, în funcție de nivelul de școlarizare al elevilor și preșcolarilor. Astfel, micuții de la ciclul preșcolar s-au ocupat cu ornatul și împachetatul legumelor pentru copt, care au fost servite mai apoi la masa de prânz, elevii mai mari de la ciclul

primar au realizat machete în formă de animale din legume, fructe și scobitori, iar elevii din ciclul gimnazial au sculptat dovleci. Pe tot parcursul evenimentului, muzica a răsunat în voie, iar pe lângă aceste ateliere, s-au întins hore și s-a organizat un con-

doamnele învățătoare aici la Centrul „Primăvara”, ca să participăm la o sumedenie de activități specifice toamnei. Am construit tot felul de animale din fructe și legume de toamnă și am vizitat clasele copiilor de aici”, ne-a declarat Mita Miriana.

„Am vizitat școala de aici, ne-am jucat și am mâncat”, ne-a spus Frana Mario, elev în clasa pregătitoare.

„Aici, la Centrul „Primăvara”, ne-am jucat, am făcut arici din legume de sezon și scobitori. Am participat și la un concurs de alergat. Mi-a plăcut aici și așa vrea să revin”, ne-a declarat Bogdan Mihaela.

Evenimentul a fost organizat cu sprijinul financiar și susținerea Asociației „Pentru Copiii Primăverii”, iar transportul elevilor din Carașova a fost asigurat de Uniunea Croaților din România.

În prezent, la Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Primăvara” sunt înscriși 105 copii, atât în învățământul preșcolar, cât și școlar. Instituția este singura din județ specializată în tratarea și recuperarea unor boli ca sindromul Down, autism, distrofie musculară progresivă, retard mintal, tulburări senzoriale de vâz și de auz.

Maria Giurchița

Elevii și preșcolarii de la Școala nr. 2 Carașova

curs. La final, toți elevii și invitații au fost poftiți la masă pentru a degusta din produsele de sezon. Nu au lipsit carnații prăjiți, mămăliga, cartofi copti cu unt și brânză, plăcinta cu mere și dovleac, dar și ceaiul cald.

„Am venit la Centrul „Primăvara” să efectuăm tot felul de activități de toamnă. Mi-a plăcut foarte mult când ne-am jucat, am dansat și când am participat la concurs”, ne-a declarat Raț Milenca, elevă în clasa I.

„Am venit cu colegii mei și cu

TURISMUL ÎN ZONA COMUNEI CARAȘOVA ȘI ÎMPREJURIMILE ACESTEIA

Turiștii pot fi definiți ca fiind persoanele care călătoresc în locuri din afara zonei de reședință în scop de recreere sau de practicare a altor activități în afara celor cotidiene.

Turismul din zilele noastre a devenit o activitate la fel de importantă precum cea desfășurată în alte domenii din economia mondială (agricultură, comerț, etc.).

Comuna Carașova deține un potențial turistic semnificativ datorită cadrului natural, monumentelor istorice precum și bogăției conținutului etnofolcloric. Cea mai mare localitate a croaților carașoveni și împrejurimile sale sunt locurile potrivite pentru practicarea mai multor forme de turism în mediul rural, printre care cel cultural, de pescuit și montan. Carașova este situată într-o zonă muntoasă, între Reșița și Anina și beneficiază de un cadru natural pitoresc. Localitatea este principalul punct de plecare spre unul dintre cele mai importante trasee turistice din Parcul Național Semenic Cheile-Carașului.

Obiectivele turistice din Parcul Național Semenic Cheile-Carașului prezintă peisaje naturale de o frumusețe rară precum și monumente cu o bogată încărcătură istorică. Deloc de ignorat este ospitalitatea locuitorilor din zonă, un alt criteriu important pentru care turiștii ar trebui să bifeze Carașova printre preferințele de călătorie. Din păcate însă, inexistența infrastructurii turistice distruge peisajul, afectează viața sălbatică și, de foarte multe ori, distruge identitatea locului. Dacă turismul nu este foarte bine administrat poate deseori rezulta în deșeuri, distrugerea covorului vegetal și al solului, pe lângă acestea putând provoca poluarea apei și aerului, precum și poluare fonică. Dacă turismul ar fi corect administrat și bine planificat ar putea genera beneficii pozitive în ariile naturale protejate astfel încât să compenseze efectele negative. Călătoriile

care au un impact economic crescut în comunitățile locale au început să fie din ce în ce mai căutate de către turiști.

Practicarea turismului în mediul rural datează din antichitate, prin efectuarea de pelerinaje la locurile sfinte, participarea la diferite manifestări festive, urmate de obiceiuri și tradiții, dar și prin manifestări folclorice care, din cele mai vechi timpuri, generează fluxuri de călătorii spre lumea satului.

Din punctul meu de vedere

Împrejurimile Comunei Carașova

principalul obiectiv pentru care turiștii ne vizitează zona este petrecerea vacanțelor în alte condiții de viață decât cele obișnuite. În turism, din punct de vedere calitativ, spațiul rural este considerat inferior celui urban, datorită gradului scăzut de confort oferit vizitatorilor. De multe ori turiștii aleg vacanțele în mediul rural pentru a cunoaște omul de la țară și activitățile sale din viața de zi cu zi, dar și pentru aprofundarea culturii rurale.

Turismul în mediul rural, față de alte forme de turism, oferă un alt gen de atracții. Ocupațiile agricole, cele meșteșugărești, artizanale, de agrement, dar și valorificarea produselor agricole (fructe, legume, lapte, brânză, țuică), care pot fi puse la dispoziția turiștilor, reprezintă doar unele dintre acestea. La mare căutare

sunt și plimbările de agrement cu mijloace de transport rustice. Evoluția istorică, cadrul natural și valorile culturale tradiționale, sunt doar unele dintre resursele turistice pe care localitatea le deține.

Pentru o mai bună administrare a programului turistic dintr-o localitate rurală este necesară derularea unor programe care să completeze serviciile turistice de bază, astfel încât să ocupe timpul liber al turiștilor: organizarea de excursii și drumeții, sau, de ce nu, învățarea unor expresii din limba localității respective. Comuna Carașova îndeplinește aceste criterii.

Coordonatele importante ale turismului rural se rezumă la „spațiu”, „oameni”, și „produse”. Nu spun întâmplător acest lucru deoarece spațiul, fără existența oamenilor și a produselor pe care le produc, nu poate fi suport al conviețuirii și nu poate corespunde

nevoilor consumatorilor de turism. Lipsa acestor aspecte poate duce la o capacitate diminuată de primire a turiștilor.

Dintre numeroasele grupuri de turiști, o părere foarte bună despre localitatea noastră a avut un grup din Brașov, membri ai clubului „Amicii Salvamont Brașov”. Motivele pentru care au ales să viziteze această zonă au fost, pe lângă practicarea de drumeții prin împrejurimile comunei, interesul pentru cunoașterea culturii și tradițiilor noastre.

Feedback-ul primit a fost unul pozitiv, ei susținând că este foarte probabil să revină în comunitatea noastră, dar nu vor uita să recomande și altor prieteni să ne viziteze comuna.

Maria Calina

PRVI KARAŠEVSKI UČITELJI

U ovom broju Grančice nastavljamo s podacima o počecima školstva u nekim mjestima iz karaševske zajednice i o prvim učiteljima u selima Klokotič, Lupak, Vodnik i Ravnik, podatke koje nalazimo u knjizi povijesničarke Castilia Manea-Grgin.

Za razliku od Karaševa, Nermiđa i Jabalča, u ova četiri karaševska naselja učitelji su u to vrijeme vrlo rijetko bili mještani, već su bili rodnom iz drugih karaševskih mjesta. Stjepan Krajin je prvi učitelj u Klokotiču kojeg spominju izvori, u rujnu i listopadu 1780. godine. 1781. spomenut je kao učitelj u Klokotiču prvi mještatin Đuređ Vlasić. Prvi učitelj u Lupaku, 1780 godine, bio je spomenuti Marko Dobra, u veljači 1783 godine učitelj je bio već Milja Bokšan koji je bio i prvi poznati učitelj u Ravniku. Idući poznati učitelj u Ravniku bio je Đuređ Turna koji se ondje spominje samo 1789, jer je potkraj te godine premješten u Karaševu. Prvi poznati učitelj u Vodniku spominje se 1781. godine, a to je Nikola Kurin, podrijetlom iz Klokotiča ili Ravnika. On je ostao u toj službi do 1784. Tek 1796.-1797. saznaje se o drugom učitelju u tom naselju, Jankulu Pozderki, rodom iz Karaševa. Prema dostupnim informacijama može se zaključiti da su prvi učitelji u Karaševu, do 1758. godine, bili stranci, dok su već 1781. godine, učitelji iz svih sedam naselja bili „domaći ljudi“.

U 18. stoljeću učitelj je bio ovisan o mjesnom župniku. On je imao uz nastavu i službu orguljaša i kantora, a ponekad je obavljao i službu zvonara. Ponekad je radio i kao bilježnik te je obavljao pisane poslove općine i vodio blagajnu. Učitelj je često bio plaćen iz općinske i crkvene blagajne, te djelom u naturi te je vodio skroman život, ali je bio oslobođen vojne obveze i kmetskih

Učenici iz Klokotiča (1942-1943)

davanja. Čini se da su karaševski učitelji uživali relativno dobar društveni status unutar zajednice.

Navedene škole u karaševskim selima, najvjerojatnije od drva ili sličnih netrajnih materijala, s vremenom su propadale. Stoga, kasniji izvori navode da je školske zgrade u Karaševu, Nermeđu i Jabalči izgradila Carska komora, potkraj 18. i na početku 19. stoljeća. Unutarnji raspored bio je gotovo jednak, odnosno učionica je bila odvojena od dijela za stanovanje učitelja, sačinjenog od dvije sobice i kuhinje, a postojala je i drvena štala. Nastava se nije izvodila u ljetnim mjesecima i nedjeljom, jer su roditelji trebali djecu za poljoprivredni rad. Budući da su osnovne škole sačuvali profesionalni karakter i nakon 1774., učitelji su trebali biti iste vjeroispovijedi kao i učenici. Jezik nastave nacionalnih škola potkraj 18 stoljeća bio je materinski jezik

lokalnog stanovništva, odnosno karaševski u svim karaševskim selima, kao i u prvoj polovici idućeg stoljeća.

Prema zakonskim odredbama u Monarhiji, nacionalne škole pohađala su djeca od 6 do 12 godina, a škole su imale dva razreda. Prema propisima, u učionicama su boravili učenici obaju spolova, ali odvojeno, u dva reda. Prema jednom isusovačkom izvoru, otac Lovinić učio je karaševsku djecu osnove kršćanske vjere, pobožnosti i čestito vladanje. Nakon 1774. godine, bilo je ozakonjeno da školski predmeti moraju biti čitanje, pisanje, aritmetičke operacije, religija vezana uz učenje molitvi, moralne upute, crkveno pjevanje, pomoć u vjerskoj službi te biblijska povijest. Udžbenike, jednake za sve nacionalnosti, uglavnom je sastavio Felbiger i oni su se prevodili, a neki su bili dvojezični (materinski jezik i njemački). U zadnjoj četvrtini 18. stoljeća ulagani su veliki naponi u tiskanje (abecedara, čitanki, aritmetika i slično) i drugih knjiga, uključujući i crkvene, koje su se rabile u banatskim školama. Dio navedenog procesa bilo je i tiskanje jedinoga poznatoga udžbenika kojim su se, po svojoj prilici služili karaševski učenici potkraj 18. stoljeća, ABC ili uprava za potribu shularske Dalmatinske mladeži. Udžbenik, vjerojatno prijevod nekoga od Felbigerovih abecedara, objavio je 1779. u Temišvaru župnik iz Karaševa, Mihovil Grozdić.

Lina Tincul

Seoska škola iz Karaševa

PONOVNO O KANALIZACIJI U KARAŠEVU

Polako, polako, radovi na projektu za uvođenje kanalizacijske mreže u Karaševu približavaju se kraju.

Osim kanalizacije, projekt uključuje još i izgradnju Centra za stare osobe koji je smješten u dvorištu Dvojezične Gimnazije u Karaševu te moderniziranje Doma kulture u Jabalču. Ukupna vrijednost projekta iznosi više od 2 milijuna eura, a novci su osigurani od Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Nakon organiziranja licitacije u zgradi karaševske komande, S.C. Edifice Build S.R.L, sa sjedištem u Färliugu, bio je proglašen pobjednikom i njemu su dodijeljeni radovi za realizaciju jedne od najvećih investicija u našem mjestu. Licitacija je bila održana u mjesecu ožujku 2015. godine, a radovi su započeli u svibnju ove godine. Rok za dovršenje radova kanalizacijske mreže bio je postavljen do 1 rujna 2015, s mogućim produženjem do 26. ožujka 2016. godine. Ako se na kanalizacijskoj mreži radilo neprekidno cijelog ovog perioda, radovi za izgradnju Centra za stare osobe te za rehabilitaciju Doma kulture u Jabalču su jednostavno prekinuti.

O svim tim problemima i o drugim projektima karaševske komande, saznajemo više od kneza Petra Neagula.

Molim vas, koji je stadij radova za uvođenje kanalizacije u Karaševu?

U vezi sakopljavanja sokaka, rađa je dovršena negdje oko 90%, ostao je samo jedan dio da se kopa, i to od Škole broj. 1 do groblja. Sli-

Dom Kulture u Jabalču

jedi da se kopa sad tamo. Na sreću, ugovor je produžen do 26 ožujka sljedeće godine. Svim firmama koje su izvršile više od 50% rađe produžen je rok kako bi mogle da finaliziraju posao. Što se tiče izgradnje kolektora za pročišćavanje otpadnih voda, - radovi su i tamo u tijeku. Treba da se donesu elementi koji la da se montiraju odozgora preko platforme, i koji la da separiraju ti otpadi što dode od kanalizacije. Do mjeseca ožujka sljedeće godine la da se završe sve rađe na kanalizaciji. U vezi puteva što su sakopani za kanalizaciju, za nekoliko dana, ako vreme nim dozvoli la da budu popravljeni, la da se ulje asfalt tamo gdje treba. I mostovi zu završeni oko 90%.

Koji su koraci za priključavanje na kanalizacijsku mrežu?

Što se tiče priključavanja, branširanja, najprije treba da se završe radovi na iskopavanju sokaka i za finalizaciju kolektora za pročišćavanje otpadnih voda. Slijedi finalna recepcija radova, poslije toga treba de se dobije aviz za funkcioniranje, i nakon aviza možemo da se rakordiramo. Treba nim i jedan projekt za taj postupak koji da bude autoriziran.

Prekinuti su radovi na Centru za stare osobe i za rehabilitaciju Doma kulture u Jabalču. Zbog čega?

Tamo izvođenje radova je jako loše premda je riječ o istoj firmi. Ja sam obavjestil, odnosno notifikiral konstruktora i tražil da nastave s radovima, pošto su zastali i bliža se zima, a to sve la da propadne. U jako lošim su stanju, negdi oko 40% su rađe finalizirane. U Jabalču su čak i po velike probleme, su srušili zgradu

i nesu više ništa napravili. I ti radovi moraju da se završe do 26 marta. To je projekt obuhvaćen u kanalizaciju i radi se ukupno, sve zajedno.

Ste najavili da komanda ima projekt za asfaltiranje još nekoliko sokaka u Karaševu. O čemu je reč?

Radi se na „studiju de fezabilitate“, ostaje da se traži financiranje za taj projekt. Riječ je o sokaku što ide od Dvojezične Gimnazije kroz Luku pa sve do groblja, zatim o sokaku od mosta u doljnoj strani sela, od Pirče kako se kaže, pa sve do kraj sela do Mačka te o dijelu puta što veže županijski put za Oravicu, na Krški. To je kilometar i pol. Tu je obuhvaćen i stari put Bačiuneasa. Te rađe la da budu negdi oko milijun eura. Htjeli smo da ubuhvatimo u taj projekt i put Kajč, ali ne možemo zato što nismo mogli izboriti financiranje.

Ovih dana naručili smo i postavili stolice za park pored komande, za stari koji dođu kod doktora pa čekaju, da imaju gdje da sednu. Naručili smo i šest sofe za pijacu kod Crkve. To su novci uloženi od komande, od lokalnog budžeta.

Erată

În numărul din septembrie al ziarului Hrvatska Grančica, la articolul de la pagina 5 a apărut o informație eronată, pe care autorul articolului o regretă. Eleva care a obținut 7.23 la media de bacalaureat este Filca L. Maria, în timp ce media 6.92 a fost obținută de Filca M. Maria. De asemenea, Filca L. Maria s-a înscris la Școala Postliceală de asistent medical din proprie inițiativă, neurmând exemplul nimănu.

Lina Tincul

NIŠTA BEZ BUŠEVCA!

28.10. 2015. u Muzeju Turopolja u Velikoj Gorici naš je profesor dr. sc. Vladimir Čavrak održao predavanje o "Zaboravljenim Hrvatima iz Keče".

O ovom izuzetnom doživljaju ću vam govoriti iz prve ruke jer sam imao čast biti prisutan tamo.

Mi, Hrvati iz Rumunjske, smo uvijek znali da imamo dobre prijatelje u Domovini. Oni su nas posjećivali, pomagali, govorili o našim običajima i postojanju.

Međutim, nikada nismo imali prilike vidjeti kako se rađa kniga ili brošura o nama. Kako izgleda predavanje od sat i pol o nama. Kakav dojam ostavljaju u Hrvatskoj publici slike, snimci, i dokumenti o nama. Koliki je to rad i koji su to ljudi što se zanimaju za naše sudbine.

Predavanje je počelo u 19 sati, a već u 18:30 je stiglo kulturno - umjetničko društvo "Ogranak seljačke sloge" iz Buševca koje je pod vodstvom g. Nenada Rožića, tamburicom i narodnom nošnjom, pjesmom i pohvalama uveličalo događaj.

Redom stižu g. Stjepan Rendulić, predsjednik Matice Hrvatske - ogranak Velika Gorica, gospođa Đurđa Parac, voditeljica koja je na predivnom kajkavskom predstavila temu i profesora dr. Čavraka, docent HRK Sveučilišta dr. Mario Bara, docent profesor dr. Filip Skiljan, predsjednik i članovi Hrvatskog plemićkog odbora, tajnica načelnika Velike Gorice Dubravka i suprug Stjepan Durasin iz Velike Bune i mnogo-brojni dragi gosti i prijatelji.

Točno u 19 sati dvorana je bila prepuna i predavanje je počelo s pjesmom. Moj otac, koji je sa mnom

podijelio napor putovanja ali i radost susreta s Buševčanima, prvi je pustio suzu...možda zbog prisutnih mladih glasova koji bude uspomene na 40. godina prijateljstva, možda zbog spomena na pokojne Buševčane... koji su nam već 70'tih obogatili život... ne znam...to on zna...

U predavanju se odmah počinju isticati predivne Crkve i zgrade u selima Keča, Boka, Neuzina, Klarija u koja su naši Hrvati doselili. Vrlo brzo shvaćam koliki rad i koliko istraživanja se je dogodilo nakon posjete Keči koja se dogodila u ljetu, jer već dolazimo u kontakt s novim i vrlo važnim informacijama kao na primjer: koji su rang imali ti "crkveni plemići", kojim tokom su došli i u koliko vala, nove informacije o našoj bogatoj prisutnosti u novim mjestima Šandra, Biled (županija Timiș), stare mape, studij o točnom mjestu

iz Hrvatske odakle su došli - po prezimenu obitelji, osobe koje su se uspjele vratiti u Hrvatsku, živi plemići i njihovi potomci danas, opis "žitnog puta" Temišvar - Karlovac kojim su brodovi prevozili žito za zapad i puno drugih dragocjenih informacija.

Naravno, upoznavanje s dosada najvećom tajnom, detaljima o deportaciji u Bărăgan i njezinim utjecajima na život Hrvata u Keči.

S nestrpljivošću očekujem brošuru i tekst ovog istraživanja kojega bi mogli podijeliti u Keči i u našim karaševskim selima.

Jedan od najvažnijih dijelova kuće je njezin temelj. Kod stvaranja prijateljstva, taj je temelj srce. U njemu prijateljstvo izraste kao biser u školjki. Izgleda da u novije vrijeme to srce kuća turopoljsko-buševačko-letovanskim ritmom!

Zahvaljujemo se profesoru i Buševčanima što su s toliko srca prema našim Kečanima pokrenuli ovu "akciju otklanjanja zaborava". I što su pozvali toliko dobrih i važnih ljudi da nam pomognu sačuvati kečansku kulturnu baštinu. Bog plati!

Dr. theol. Davor Lucacela

ZNANSTVENI KROATISTIČKI SKUP U BUKUREȘTU

Svake godine početkom listopada, kada počinje akademska godina, na Fakultetu stranih jezika i književnosti u Bukureštu održavaju se Dani slavenskih kultura u Rumunjskoj (Zilele culturilor slave în România).

Ove godine u okviru tog važnog zbivanja, 2. i 3. listopada održan je i veliki kroatistički skup Hrvatski jezik i kultura u Rumunjskoj, u organizaciji Sveučilišta u Bukureštu i Sveučilišta u Zagrebu, odnosno Odsjeka za rusku i slavensku filologiju Fakulteta za strane jezike i književnosti u Bukureštu i Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U organizaciji skupa sudjelovala je i Udruga slavista Rumunjske (Asociația slaviștilor din România), Demokratska zajednica Hrvata u Rumunjskoj, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske te Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Bukureštu. Otvaranje skupa i sam skup odvijao se u prostorijama Doma sveučilišnih djelatnika (Casa Universitarilor) u Bukureštu.

Sudionike skupa pozdravili su predstojnica Odsjeka za rusku i slavensku filologiju, prof.dr.sc. Antoaneta Olteanu, predsjednik Udruge rumunjskih slavista prof.dr. Sc. Constantin Geambașu, predstojnica Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, prof.dr.sc. Bernardina Petrović te Nj.E.Davor Vidiš, veleposlanik Republike Hrvatske u Bukureštu.

Skup je bio podijeljen na tri tematske skupine: 1. Hrvatsko-rumunjske veze u prošlosti i sadašnjosti; 2. Hrvatski kao ini jezik i strani jezik J2; 3. Opće jezikoslovne i književne teme. Govornici su tijekom svojih pozdravnih govora naglasili važnost studiranja hrvatskog jezika i kulture na Sveučilištu u Bukureštu.

Na ovome kroatističkom skupu – najveći kroatistički skup dosada u Rumunjskoj – sudjelovalo je četrdesetak znanstvenika i stručnjaka iz Republike Hrvatske i tijekom zanimljivih predavanja raspravljalo se o jezikoslovnim, književnoznanstvenim i kulturološkim temama. Među izlagačima našla su se najpoznatija imena kroatističke znanosti te lijep broj mladih znanstvenika, kojima je ova konferencija pružila mogućnost da prikažu rezultate svojih istraživanja. Skup su posjetili studenti Odsjeka za hrvatski jezik i književnost i profesori Odsjeka za hrvatski jezik na

Sveučilištu u Bukureštu.

Nakon svečanog otvorenja slijedila su izlaganja po navedenim tematskim skupinama. Tako u skupini Hrvatsko-rumunjske veze, kojom je moderirao dr.sc. Petar Radosavljević, bila su izlaganja: O podrijetlu i nastajanju naziva za boje u hrvatskom i rumunjskom jeziku te karaševskim govorima, dr.sc. Tomislave Bošnjak i dr.sc.Ivane Olujić, Izgubljeni u prijevodu; pitanje etničkog identiteta govornika istrorumunjskoga jezika između politizacije i zbilje, dr.sc. Ivane Eterović; Rumunjski toponimi, etnici i ktetici u hrvatskim jezikoslovnim priručnicima, prof. dr.sc. Anđele Frančić i prof.dr.sc. Bernardine Petrović; Loveći vampira od Jadrana do Karpata:Balkanizam u romanu Povjesničarka Elizabeta Kostove, Zvonimira Glavaša; Hrvatsko-rumunjske kulturne veze na stranicama književnih časopisa u vrijeme NDH 1941.-1945.; Refleksi skupa čr u hrvatskim govorima u Karaševu i u Hrvatskoj, prof.dr.Mire Menac-Mihalić i dr.sc.Anite Celinčić.

U drugoj tematskoj skupini Hrvatski kao ini jezik i strani jezik J2, kojom je moderirao prof.dr.sc. Ante Bežen, održana su sljedeća izlaganja: Recepcija književnosti kao resursa u poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika - prikaz slučaja, Marinele Aleksovski; (Ne)prepoznavanje romanskih govornika u hrvatskome kao J2, Ivančice Banković-Mandić; Dvojezično školovanje pripadnika hrvatske manjine u Rumunjskoj, lektora Petra Hategana i dr.sc.Sande Lucije Udier; Kategorija nasljednoga govornika:središte i granice, prof. dr.sc.Zrinke Jelaske; Čitati s druge strane - o strategijama čitanja govornika arapskoga na hrvatskome kao stranome jeziku, Aide Korajac; Nasljedni jezik i identitet/Heritage Language and Identity, Martine Podboj; Metodika hrvatskoga (materinskoga) jezika u suvremenom znanstvenom i obrazovnom sustavu, prof.dr.sc. Ante Bežena.

U trećoj tematskoj skupini Opće jezikoslovne i književne teme, prvoga dana skupa, kojom je moderirala dr.sc.Maria Latchici, održana su sljedeća izlaganja: O psocvi kao

govornome činu, prof.dr.Lade Bădurina i prof.dr. Ive Pranjkovića; Viskovićeva "Republika" i institucionalizacija Hrvatskoga društva pisaca, dr.sc. Domagoja Brozovića; Jezična obilježja reklama u hrvatskom internetskom prostoru, doc. dr.sc. Marice Čilaš Mikulić, Grafička stanja i grafostoplenice, dr.sc. Nikole Koščaka; Nepromjenjive riječi u hrvatskoglagoljskim brevirajima, doc. dr.sc. Tanje Kuštović; Dometi jednog priručnika. O Pravopisnom priručniku hrvatskoga ili srpskoga jezika Vladimira Anića i Josipa Silića, prof.dr.sc. Krešimira Mićanovića; Negacija u vremenom rečenicama u hrvatskome jeziku, Ive Nazalević Čučević.

U istoj tematskoj skupini, drugoga dana skupa, u subotu 3. listopada, kojom je moderirao prof. dr.sc. Dražen Varga, održana su sljedeća izlaganja: Perpetuiranje rodni stereotipova u hrvatskim rječnicima, doc. dr.sc. Tatjane Pišković; Izvan kanona: parodija, travestija i satira u starom Dubrovniku, doc. dr.sc.Lahorke Plejić-Poje; Komemorativne svečanosti: nacionalni sveci i proizvodnja početaka hrvatske književnosti, doc. dr. sc. Marine Protrka-Štimac; Identitet kao alteritet:Vinko Paletin i geopolitika novootkrivenog svijeta, doc. dr.sc. Lea Rafolta; Rodbina u hrvatskim paremiološkim oblicima ili zašto su majke važnije od očeva, a sinovi od kćeri, doc.dr.sc. Eveline Rudan; Digimodernistička proza Vlade Bulića, dr.sc. Anere Ryznar; Sintaksa rumunjskog neupravnog govora u okviru Romanije, prof.dr.sc. Dražena Varge; DEGENERACIJA: Degenerirana književnost i kultura normalizacije na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, doc. dr.sc. Tvrtka Vukovića; Metodološke pretpostavke paleografskog opisa hrvatske liturgijske glagolice XIV. i XV. stoljeća, prof.dr.sc. Matea Žagara.

Sudionici su skupa imali prilike i upoznati se s nekima od znamenitosti Bukurešta. Sveučilište u Bukureštu jedino je u Rumunjskoj na kojim postoji Odsjek za kroatistiku, čije osnivanje dugujemo velikom čovjeku u profesoru u miru, prof.dr.sc. Dorinu Gămulescuiu.

Maria Lățchici

Svakog zadnjeg utorka u mjesecu s početkom od 13:00, na TVR3 prikazuje se naša emisija na hrvatskom jeziku. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Rešice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

IZBORI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Predsjednica Republike Hrvatske je dana 05. listopada 2015. godine donijela Odluku o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski Sabor. Izbori u Republici Hrvatskoj održat će se u nedelju 8. studenoga 2015. godine.

I zbori u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske održat će se u subotu 07. studenoga 2015. i u nedjelju 8. studenoga 2015. godine.

Pozivaju se birači da izvrše pregled, dopunu i ispravak podataka upisanih u registar birača u službi za opću upravu ureda državne uprave u županiji i Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba, prema mjestu svoga prebivališta, svakim radnim danom u radno vrijeme ureda, a u subotu 24. listopada 2015. godine u vremenu od 8,00 do 14, 00 sati.

Pozivamo pripadnike nacionalnih manjina, koji će navršiti 18 godina do dana održavanja izbora da se izjasne o svojoj nacionalnoj pripadnosti pred nadležnim uredom.

Podsjećamo birače da se na dan izbora ne mogu izjašnjavati o svojoj nacionalnoj pripadnosti osim onih koji nisu upisani u registar birača. Zahtjevi za dopunu ili ispravak podataka u registru birača mogu se podnositi zaključno do srijede 28. listopada 2015. godine. Također, do 28. listopada 2015. godine, građanima će u nadležnim uredima biti dostupan uvid u podatke upisane u registar birača koji se odnose na osobno ime i adresu birača. Na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor, biračima je omogućeno glasovanje izvan mjesta prebivališta.

Izbori za zastupnike Hrvatskog sabora u inozemstvu održat će se u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske, odnosno u Rumunjskoj u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bukureštu (Str. Dr. Burghilea nr. 1, Sector 2, Bukurešt) u subotu 07. studenog 2015. godine i u nedjelju 08. studenog 2015. godine.

Nastavno na navedeno Ministarstva uprave Republike Hrvatske je dostavio i „Obavijest biračima“ vezan uz pripremu registra birača za održavanje izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.

Također, zahtjevi za privremeni upis, aktivnu registraciju, prethodnu registraciju i izdavanje potvrda za registraciju birača koji će glasovati izvan mjesta prebivališta (birači koji imaju prebivalište u RH a trenutno se nalaze ili će se nalaziti u vrijeme izbora u Ru-

munjskoj) podnose se u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Bukureštu i to svakim radnim danom u uredovno vrijeme.

Krajnji rok za podnošenje zahtjeva za aktivnu i prethodnu registraciju je srijeda, 28. listopada 2015. godine.

Napomena: Zahtjev za aktivnu registraciju ne podnose birači kojima je izdana osobna iskaznica s podatkom o prebivalištu izvan Republike Hrvatske, osim ako žele glasovati na području druge diplomatske misije/konzularnog ureda odnosno u Republici Hrvatskoj. Dakle, ukoliko žele glasovati na području druge diplomatske misije/konzularnog ureda odnosno u Republici Hrvatskoj (tj. izvan nadležnosti diplomatske misije/konzularnog ureda prema podatku o prebivalištu u inozemstvu navedeno u osobnoj iskaznici), moraju do srijede 28. listopada 2015. godine podnijeti zahtjev za promjenu mjesta aktivne registracije.

Istodobno vas obavještavamo da su na internetskoj stranici Ministarstva uprave Republike Hrvatske (<https://uprava.gov.hr>) dostupni obrasci zahtjeva.

Izbori za zastupnike Hrvatskog sabora, koje je u ponedjeljak raspisala predsjednica Republike, osmi su po redu i prvi parlamentarni izbori na kojima će birači moći koristiti preferirani glas, dakle na listi za koju budu glasovali moći će zaokružiti i kandidata kojemu daju prednost, odnosno kojeg preferiraju.

Pravo biranja na parlamentarnim izborima imaju svi punoljetni hrvatski državljani. Izbori se provode na

biračkim mjestima u Hrvatskoj te u inozemstvu, u sjedištima hrvatskih diplomatsko-konzularnih predstavništava. Odredit će se i posebna biračka mjesta za birače s prebivalištem u Hrvatskoj, koji se na izborni dan zateknu na službi u Oružanim snagama, u mirovnim operacijama i misijama, kao članovi posade pomorskih i riječnih brodova, za birače smještene u ustanovama socijalne skrbi, te birače lišene slobode. Liste za izbor zastupnika mogu predložiti jedna politička stranka, koalicija stranaka i birači. Kandidate za zastupnike nacionalnih manjina predlažu političke stranke, birači i udruge nacionalnih manjina.

Iskustvo moderne Hrvatske s višestranačjem je kratko, samo četvrt stoljeća. U tom razdoblju ključnu ulogu u političkom životu imali su HDZ i SDP koji su, samostalno ili s partnerima, osvajali vlast i većinu u parlamentu.

Prvi višestranački izbori za Hrvatski sabor održani su u proljeće 1990. godine, dok je država još imala oznaku "socijalistička", a Sabor bio trodo-man, činili su ga vijeća općina i udruženog rada i Društveno-političko vijeće. Uvjerljivu pobjedu, odnosno većinu u sva tri vijeća, osvojio je HDZ. HDZ je pobjedio na parlamentarnim, odnosno izborima za Zastupnički dom u kolovožu 1992., kao i na izborima u jesen 1995. godine. Na parlamentarnim izborima 3. siječnja 2000. godine pobjeđuje koalicija šest stranaka predvođena SDP-om i HSLS-om, HDZ odlazi u opoziciju. Ta se stranka ponovno vraća na vlast u studenom 2003., a pobjeđuje i na izborima u jesen 2007. godine. U prosincu 2011. vlast osvaja SDP-ova koalicija, HDZ ponovno odlazi u opoziciju.

Redakcija

LJUBAV I DOBROTA GĐE. IVANE ANDRIJAŠEVIĆ

Možda mi nikada teže bilo nije opisati neku dragu osobu, kao što mi je to sada učiniti kada je riječ o gđi. Ivani Andrijašević, profesorici glazbenog odgoja iz R. Hrvatske.

O na je došla u naše krajeve zanesena ljubavlju prema djeci i glazbi, ljubav koja, nadam se, bila je iskreno i uzvraćena. Svakodnevni dječji osmjech, njihove iskrene misli, razni dječji biseri koji su nastali tijekom tječaja, sigurno su ostavili dubok trag u srcu i mislima profesorice „Bubamarca“. A kruna zajedničkog druženja bio je začarajući koncert te iskren i čvrst zagrljaj na rastanku, s pokojom suzom u oku, onda kada se ova divna gospođa morala vratiti svome domu završivši svoj dobrovoljni rad za ovu godinu u našim karaševskim krajevima.

Naš prvi susret bio je u Klokotiču, u sakristiji župne crkve sv. Apostola Filipa i Jakova, prigodom najavljenog jednodnevnog glazbenog tječaja, tijekom ljetnih praznika, za djecu školske dobi od I. do VIII. razreda. Zainteresirana da osobno čujem i vidim o čemu se radi, pvela sam sa mnom i starijeg sina, koji je završio I razred OŠ i uklapao se u grupu djece s kojima je prof. Andrijašević htjela raditi i za koje je već imala pripremljene materijale iz R. Hrvatske.

Nakon kratkog razgovora s ovom divnom, skromnom i plemenitom gospođom, koja će ostati zauvijek u mojim mislima i u momu srcu, isto kao i mojemu sinu, koji je bio začaran Njezinim prisustvom, pošla sam svome domu. Zamišljena i istovremeno začuđena nakon našeg razgovora, činilo mi se kao da sam prof. Andrijašević negdje već srela i kao da se odnekud znamo. Ali, ne! Nisam je znala od prije, kao ni većina djece iz naših karaševskih sela, koji su sudjelovali na glazbenom tječaju. Ne uvjerena sam da će se djeca dugo sjećati vesele i nasmijane profesorice glazbene kulture, koja je svoju ljubav u kratkom roku uspjela usaditi u

srce mladima kako putem glazbe, tako i njezinim prisustvom, lijepim savjetima i dobrim prijateljem kojeg su djeca našla u osobi Ivani Andrijašević. Svo to najveće ljudsko bogatstvo uspjeli su dobiti samo oni mladi kojima nije bilo teško odvojiti svoje slobodno vrijeme za usvajanje nečega novog i

fantastičnom ambijentu, djeca su s nestrpljivošću čekali da pokažu svojoj obitelji, prijateljima i svim gostima koliko su uspjeli naučiti u jednom tjednu. Dvorište samostana je bilo milina gledati. Bio je prepun ljudi, djece i njihovih radova, crteža koji su osobna kreacija svakog djeteta i koja su bila prikazana svim prisutnima kao u nekoj galeriji, gdje su izloženi radovi najuglednijih umjetnika.

Vidjevši dvorište puno života, prisjetila sam se lijepih dana, kada su tu bile časne sestre koje su se morale vratiti svojoj Domovini, dvorište koje je u to doba bilo uvijek pun prometa, gdje se je mogla čuti glazba, dječji osmijeh i neopisiva smirujuća tišina.

Za vrijeme koncerta; prof. Andrijašević i djeca

poučnog, odnosno ona djeca koja su s nestrpljenjem čekali sljedeći dan kako bi se ponovo sreli njihovom omiljenom profesoricom.

Nije uzalud rečeno da putem glazbe možemo spojiti um i srce. To što gdi. Ivani Andrijašević uspeva, mogu reći, bez problema! Što je mlade iz

obje općine (Karaševo i Lupak) uspjela približiti glazbi, plesu i recitiranju u kratkom roku, vidjelo se na koncertu u nedjelju 26. lipnja 2015., održanom u dvoršću samostana časnih sestara Službenica Milosrđa u Ravniku.

Odjeveni veličanstveno i u

Da je dobro djelo gđe Ivane Andrijašević ostavilo tragove, vidjela sam po pjevućanju i interesu kojeg imaju djeca nakon što su pohađala tječaj glazbene kulture. Djeca sada vole pjevati i pjesme poput „Djeca nose svjetove na dlanu“, „Nije lako Bubamarcu“, „Kvatro paši“, „Magarac i kukavica“, „Dobro jutro“, „Kad si sretan“ itd.

Kako je i Sveti Augustin rekao: "Tko sam ne gori ljubavlju, ne može ljubavlju zapaliti drugoga.", mislim da uz ove riječi mogla bih opisati gđu. Ivanu Andrijašević, koja nije imala ništa reći o sebi kad sam je pitala o svome radu i koja mi je s osmjehom na licu rekla: „Slavice, pa vi ste tu, vidite što radim i kako je djeci na ovom tječaju. Ja imam povjerenja u vas. Napišite kako vi mislite i hoćete to tome!"

Eto, kako lijepi projekti rađaju nove heroje i postaju izvor svakodnevnne pozitivne energije, dajući priliku upoznati divne skromne ljude, poput profesorice glazbene kulture, Ivane Andrijašević. Neumorna profesorica je lijepi primjer da dobri ljudi žive i djeluju svugdje oko nas. Ona nas je uvjerila da ljudskost nema granice.

Od srca Vam hvala, za Vašu plemenitost, dobrotu, ljubav i Vaše darovanje ne tražeći ništa za uzvrat!

Slavica Muselin

NAŠ KARAŠEVSKI...

"Kod bilingvizma jezici nastoje što više prilagoditi se jedan drugom, da bi se tako osigurala ekonomija u izražavanju, zbog stalne potrebe prelaženja s jednog jezika na drugi, i tako smanjio broj 'pogrešaka' u aktu komunikacije." A. Kovačec.

Jela se folosita najviše u konstrukciji. Jako je rezistentna i laka!
- Sam de akord s tobom!

- Tako je, jela nema morcu!

Ovo je samo odlomak prijatnog razgovora između tri Karaševaka, kojeg sam zahvatio prilikom jednog skupnog ručka. Za ovaj naš članak, jela, kao gradivni materijal, nije uopće bitna, kao što nije bitna ni razgovorna tema, koju su gorenavedeni Karaševci usput izmislili da bi im ugodnije protekao objed. Zanimljiva mi je, međutim, konstrukcija upotrebljenih rečenica u međusobnom komuniciranju.

Tijekom sedam stoljeća, otkada se pretpostavlja njihovo postojanje u Banatu, na tlu današnje Rumunjske, karaševski su Hrvati uvelike uspjeli očuvati svoju nošnju, jezik i običaje, i to najviše zahvaljujući kompaktnom prostoru u kojemu žive. U svom tom vremenu postojale su kulturalne interferencije s etničkim skupinama i narodima iz okruženja, a posljedica takve interakcije odražavala se u promjenama načina odjevanja i govora, ali i tradicija, koje su (neke od njih!) svojedobno bile čak i u potpunosti usvojene.

Te su promjene bile, ipak, blage u odnosu s onima koje se odvijaju u današnje vrijeme.

Banatska regija, gdje su se naselili naši karaševski Hrvati, teritorijalno je pripadala mađarskoj, turskoj, austrijskoj te, naposljetku, rumunjskoj upravi. Karaševski govor nije bio otporan na utjecaje službenih jezika tih uprava. Danas se koristi, kao primjer, hrpa usvojenica mađarskog porijekla (varoš, cipela, sablja, karika, kočija i dr.), turskog (iža, (v)avlja, peškir, papuča, rakija, bunar i dr.) ili njemačkog (luft, bina, cigla, farba, kirvaj i dr.).

Rumunjski jezik, za razliku od ostalih, djeluje nešto agresivnije na naš govor.

Danas, kompaktnost prostora u kojemu žive Karaševci, iako je stoljećima igrao važnu ulogu u konzeriranju karaševskog govora, ne može se više smatrati štitom za vanjske utjecaje. Današnji razvoj cesta, koji je omogućio masovno zapošljavanje, školovanje te, čak, nastanjenje karaševskog življa u ur-

banu sredinu, razvoj televizijskih mreža, telekomunikacija, interneta (dapače društvenih mreža nalik facebooku) doveo je karaševsko stanovništvo u još jači dodir s većinskim narodom, odnosno s govornicima rumunjskog jezika. Rumunjskome jeziku trebalo je nešto manje od jednog stoljeća da Karaševke natjera govoriti kao u gornjem dijalogu. To nije zbog toga što je karaševski siromašan jezik te mu manjkaju riječi, već zato što nam je komotnije posuđivati čitave riječi romanskog porijekla i prilagoditi ih karaševskom jezičnom sustavu.

Za gorenavedeni slučaj, ako bi se naši akteri bar malo potrudili, otkrili bi s iznenađenjem da imaju pri ruci jednu puno bolju varijantu:

- Jela se upotrebljava najviše u građevini. Jako je trajna i laka!

- Imaš pravo!

- Tako je, jela nema smrt!

Prije dvadesetak godina, u redovima žitelja karaševske doline, još uvijek su djelovale puritanske težnje u jeziku. Uvijek te netko ispravio kada si krivo izgovorio koju izvornu karaševsku riječ, kada si je zamjenio s nekom tuđicom. Smijesta ti se predbacilo da govoriš „jabalčanski“, po izmješanom govoru (pola rumunjski, pola karaševski!) jednog od sedam karaševskih sela. Danas, u Jabalču nema više tog dualizma, rumunjski postavši

jedini govorni jezik toga mjesta.

Za Jabalče se kaže da je bio osnovan prilikom davnog dolaska rumunjskih drvosječa na prostore današnjeg sela, što je rezultiralo sklapanjem brakova i osnivanjem obitelji sa ženama iz okolice, pretežito iz Karaševa i Nermiđa. U tom zajedništvu žene su nametnule svoju katoličku vjeru, karaševsku nošnju i običaje. Jedino jezik nisu uspjele nametnuti do kraja! Kako nijedan od njih nije poznao jezik onog pored sebe morali su

POSVETA KAPELICE LURDSKE GOSPE U KLOKOTIČU

Poslijepodne 13. rujna, kada su Klokotičanje slavili drugi dan velikog kirvaja, vlč. Petar Dobra je posvetio kapelicu Lurdske Gospe, koja se nalazi na izlazu iz Klokotiča prema Nermiđu i Karaševu.

Za izgradnju kapelice pobrinula se obitelj Ocil i obitelj Filka iz Klokotiča, br. 179. (Trajići). Radovi su bili započeti prošle godine, a dovršeni su ove godine upravo uoči kirvajskog blagdana.

Mnoštvo mještana išlo je procesijom od crkve do kapelice Lurdske Gospe, moleći kronicu i

pjevajući Marjan-ske pjesme. Nakon obreda blagoslova, spomenute su obitelji počastile sve prisutne tradicionalnim domaćim specijalitetima, kako bi im zahvalile za sudjelovanje na ovoj jedinstvenoj prilici, koja će sigurno ostati nezaboravna kako svima prisutnima, tako i za ove obitelji.

Vlč. Petar Dobra, u kratkoj propovjedi koju je održao prije posvete kapelice, naglasio je, između ostalim, kako su obitelji Ocil i Filka vrlo aktivne u našoj župi i koje pored toga što su omogućile uređenje kapelice i pobrinule se da ova svečanost ostane nezaboravna, redovito pomažu svojom financijskom potporom u raznim radovima oko obnove i uređivanja župne crkve kako bi se očuvala u dobrom stanju. Vidljivo uzbuđen, klokotički župnik

Za vrijeme posvete kapelice

zahvalio je obitelji Ocil i Filki „za ovu divnu kapelicu koju danas poslijepodne posvećujemo; uz ovako lijepo vrijeme i mnogobrojne vjernike iz našega sela, blagoslivljamo kip Majke Božje Lurdske s Bernardicom, kako bi imali kome reći kad izađemo ili kad uđemo u selo, Majko Božja, moli za nas i čuvaj nas! Kako Sveta Marija je bila uz Isusa, neka tako bude i uz nas, kroz cijeli naš život neka nas prati. Želim da blagoslovim ovu kapelicu s nadom da ovo mjesto postane sveto mjesto za sve nas, Amen!“

Slavica Muselin

„MARY POPPINS” LA CARAȘOVA

Căminul Cultural din Carașova a prins viață vineri, 23 octombrie a.c., datorită actorilor Teatrului de Vest din Reșița, care au pus în scenă spectacolul muzical pentru copii, „Mary Poppins”.

La invitația trupe teatru, elevii prešcolari din comuna Carașova, dar i cei de gimnaziu, insoțiti de cadrele didactice s-au prezentat nerăbdători pentru a urmări peripețiile celei mai renumite guvernante. Spectacolul muzical s-a bucurat de toată atenția micuților, dar și a marilor spectatori.

Celebra dădacă și umbrela ei fermecată a încântat de-a lungul mai multor generații, atât pe copii cât i pe adulți. Autoarea povestilor lui Mary Poppins este P.L. Travers, iar primul volum din serija de cărți, apărut în 1934, a înregistrat un mare succes. Personajul principal al serije este

o guvernantă cu puteri magice, care apare și dispare uneori adusă de vântul de est sau de vest, uneori adusă de o stea sau de un zmeu.

Vineri, rolul simpatice dădace a fost interpretat de Camelia Ghinea, care s-a ocupat i de celelalte detalii ale spectacolului, precum regie artistică, decor i costume. Din distribuție au mai făcut parte i actorii profesioniști Sorin Fruntelată, Florin Ibrași, Marius Tudor, dar i elevii debutanți ai cercului de teatru din cadrul Teatrului de Vest Reșița, Luisa Marușca, Alex Muntean, Cora Similian, Adriana Mesar, Cristiana Terciu i Tijana Panici.

Actorii Teatrului de Vest au reușit să ofere publicului un spectacol vesel, muzical, dar i în mare măsură educativ.

Lina Tincul

